

Mitoak, isildutakoak eta desirak

Adineko emakumeen gorputzaz eta sexualitateaz tertulian

Gorputzak eta sexualitateak elkar harilkatzen diren mataza konplexua osatzen dute; pertsona adina harimutur izan ditzake, eta bizipen adina korapilo. Zer esanik ez 58 eta 77 urte arteko emakumeen ahotsek ematen badigute testigantza. Hala bildu ditugu mahaiaren bueltan lau emakume, ingurukoekin hitz egiten ez dutena plazaratzeko, baina batez ere, lehen aldi bati mugarrira jartzeko.

 MIREN OSA GALDONA SHU OTERO

Urduri, tentuz eta gogotsu iritsi dira gaurko protagonistak kazetariarekin duten hitzordura. Laurek onartu dute proposamenari uste baino azkarrago eman zietela baiezkoa, “arrapaladan”, eta ondorengo egunetan pentsatzen aritu zirela: “Zer izango dut ba nik hortaz hitz egiteko?”, galdetu zieten banan-banan euren buruei. Badute, baina, zer aletu gaiaren inguruan. Josune, Arantxa, Itziar eta Nekane dira. Asmatutako izenak jartzeko eskatu dute laurek, oraindik ere halako gaiek “morboa” eta “txu-txu-mutxua” baino ez dutela sortzen argudiatuta. 58, 68, 77 eta 68 urte

dituzte, hurrenez hurren, eta herri berean bizi dira. Elkar ezagutzen dute eta poza eman die gaia inguru horretan lantzeak, apenas izaten baitute aukerarik inguruko senideekin edo lagunekin lasai hitz egiteko. “Nik lortu dut lagun batzuekin konfiantzako ingurua sortzea. Amarekin, aldiz, ez nuen inoiz lortu, beste garai batzuk ziren, eta orain alabarekin ere, saiatu arren, sentitu izan dut astuna naizela eta ez zaidala tokatzen berarekin sexualitateaz hitz egitea”, dio Josunek. Bat dator Nekane, eta, oro har, gizartean sexualitateaz hitz egiteko “halako erreparatu bat” dagoela aipatu du, baita gaur egun

ere. Baietz dio Itziarrek, elkarrizketok segun eta norekin hasi "prostitutatzat" jo zaitzaketela adieraziz. Arantxak ere, garaiagatik nahiz berari egokitu zaizkion bizipenak direla medio, inoiz ez du konplize egokirik topatu barruak hustutzeko. "Hitz egin izan dudana beti broma giroan izan da. Adineko beste emakumeen oso laguna ez bazara, oso zaila da halako gaiak mahai gainera ateratzea".

"Garai hartan dena bekatua zen". Hala dio Nekanez gaztaroari erreferentzia eginez. Francoren diktadurak, erlijio katolikoaren inposaketak eta gizartearen begirada hertsia asko mugatu zien gorputzarekin izandako lehen kontaktua, bai masturbaziori dagokionez, baita hilekoaz hitz egiteko orduan ere. Josunek ondo gogoan du nola amak behin eta berriro errepikatzen zion masturbatzea eta "halakoak" ez zirela bera bezalako neskatoari zegozkion gaiak, "txerrikeriak" baizik. Euren etxeetan ere erantzuna bera izaten zela diote gainontzeko hirurek. Itziarrek, aldiz, 13 urterekin bekatuaren ziriari buelta ematea lortu zuen eta masturbatzen hasi zen: "Hau eginda ez diot inori kalterik egiten, orduan ezin du bekatua izan!, esaten nion nire buruari. Hala ere, beti edukitzen nuen kezka eta beldurra. Jazarpena izugarria zen eta nahiz eta nik nire buruari minik ematen ez niola ikusi, ez nintzen erabat lasai geratzen". Nekanez barne borroka asko izan zituen garaiotan; masturbatzea bekatua zelakoan apaizarengana konfesatzera joan eta handik atera bezain pronto berriro eskua hankartera eramateko gogoia izaten zuen: "Nire buruari esaten nion: hau da panorama! konfesatsetik atera eta berriro bekatu egiteko prest nago". Mutil-laguna izanda ere, ez ditu samur oroitzen urteok, ezkutuak eta gezurretan aritu behar izaten baitzuen guraso eta ingurukoekin.

HIZKUNTZA

berean hitz egiten dugu

ORKLIN, konfortaren eta pertsonen segurtasunerako soluzioetan munduko liderra izanik, hizkuntza berean hitz egiten dugu. Konpromiso sozialaren, zintzotasunaren, talde-lanaren, aniztasunaren eta iraunkortasunaren hizkuntzan aritzen gara...eta gainera euskaraz.

"Funtsezkoa ikusezina da begientzat"
Antoine de Saint-Exupery

tekin esperientzia bat izan zuen Itziarrek, “oso berezia” eta “ederra” bere hitzetan, baina gainontzean gizonetzkoak izan ditu maitale. Josuneri lagun batekin esan zion gizonetzkoekin baino ezin zituztela orgasmoak eduki. Ideia zoroa dirudi, baina uste orokortua zela baieztatu dute Nekanek eta Itziarrek. Azken honen dio mito “izugarria” dagoela emakumezkoen orgasmoaren inguruan, eta ez lukeela denak horra bideratuta egon behar: “Orgasmoa bai, noski baietz! Noski gai garestuak plazer izugarria izateko, baina badirudi beti iritsi behar zarelara, eta ez da horrela! Hori gabe ere ederki pasa daiteke eta plazer izugarria sentitu dezakezu”. Hori bai, argi du bide horretarako gakoa zein den: “Buru askatuta izan behar duzu, beldurrik gabe eta bekatu egiten ari zarelara sentitu gabe!”.

Jasan dute botere harremanik gizonetzkoekin izandako harremanetan? Galdera bota ahala heldu dio amuari Josunek: “Gizonekin erne egon behar zara, egia da. Sexuan nabaritzen da nolakoak garen: azken finean sexua bidaia bat da, beste pertsona topatzeko bidaia, eta bide horretan ikusi egiten da bakoitza nolakoa den. Nire kasuan izan ditut esperientziak non bera berera baino ez zihon, nire nahiak kontuan izan gabe. Aldiz, beste batzuetan, konektatu dut eta ederra izan da”. Itziarrek uste du oinarria ideologian dagoela: “Sexu harremanetan, oso ezberdina da gizonetzkoak feminismoan mentalizatuta baldin badaude edo ez. Harremanak parekideagoak dira”. Maitasunak ere eragina duela diote laurek, ez dela gauza bera biak maiteminduta egotea edo une jakin batean ezagun batekin edo lagun batekin “ondo pasatzea”. Halaber, maitasunari ematen zaion garrantzia jasotako heziketaren

ondorioa dela uste dute; zaintza, maitasun erromantikoa eta etxeari lotutako ideiak txikitatik barneratu izanarekin. Josunek ikasketei esker irauli zuen pentsamendua eta ulertu du ez garestuak monogamoak, maitasuna eraikuntza kulturala dela. “Halako ideiek asko lagundu didate, baina, aldi berean, oso barneratuta izan dut emakume baten ztat amodioa eta sexua lotuta daudela”.

“

Amarekin ez nuen inoiz lortu eta orain alabarekin ere, saiatu arren, sentitu izan dut astuna naizela eta ez zaidala tokatzen berarekin sexualitateaz hitz egitea”

Josune

GORPUTZAREN EZINBESTEKO ALDAKETA

Zaila da zahartzaroari hasiera data jartzeari; bakoitzak zahartzen hasi izanaren kontzientzia noiz edo non kokatuko lukeen jakitea. Ados daude lau elkarriketatuen menopausia une horietako bat izango litzatekeela. Nekanek oinaze emozionala sentitu zuen lehen hilabe-

teetan, “tristura moduko bat”, zerbait galdu izanaren hutsunea. “Jendeak dena ona balitz bezala saldu zidan, baina nik ez nuen horrela bizi: ordu arte beti prest egoten nintzen planak egiteko eta menopausiak gogoa kendu zidan”. Josunek bidelagun ona topatu zuen, trantsizioa arindu zion aditua. Hala ere, onartu du gorputzak aldaketa handia duen aldia dela, eta bere kasuan, maitasun istorio betean egokitu zitzaionez, sexurako grina tinko mantendu zuela. Baina zortzi urte geroago, gaur egun, bestela bizi du: “Aluko lehertasunak ere eragiten du. Mina sentitzen duzu eta horrek gogoa kentzen dizu”. Arantxak baietz dio buruarekin, berari ere nabarmen jaitsi zaiola libidoa, baina solaskide egokiren bat topatuz gero ederki moldatuko litzatekeela. Nekanek, berriz, gogor egiten dio bere buruari, eta tarteka, gogorik ez izan arren, “hau ezingo dut ba lotan utzi” esanez, gordeka masturbatzen da.

Gorputzaren bizitasun faltak ohar-tarazi zion Itziarri urteek ez dutela bar-katzen: “60 urtetik aurrera sentitu nuen lehen baino gehiago nekaten nintzela eta agian ordu arteko bizitza frenetikoa- ren erritmoa jaitsi behar nuela”. Makina bat kontutan dabil hala ere, eta hara-hona ibiltzeak “bizirik” sentiarazten duela dio. Arantxak gehitu du askoren ustea dela behin 65 urte betetzean norbere buruari “deskantsua” eman behar zaiola, eta ordu arteko eginkizunak albo batera utzi behar direla: kontrara, lehen lerroan egotetik joko zelaia uztera pasatzeak gainbehera dakarrela diote laurek. Ingu-ruko hainbat ezagun lagunekin kafea har-tzearekin edo etxean lasai egotearekin konformatzen dela dio Nekanek, baina ez dela euren kasua. “Gaur bezala hemen egoteak burua martxan izatea egiten du, eta hori gauza ederra da”. Pentsiodunen taldean dabilta, besteak beste.

ABENDUAK 3. EUSKARAREN NAZIOARTEKO EGUNA

*Hernani,
euskararekin bat*

Nekane 35 urte betetzean denbora bazihoakiola sentitu zuen, gaztaroaren eta zahartzaroaren arteko zubian zegoela: “Uste nuen ezin nuela gaztaroa askoz gehiago luzatu, bazihoan aldi bat zela”. Behin ideia barneratuta, hartutako erabakiekin konforme egoten ikasi duela dio, unean unekoa baloratzen jakin duela. Funtsean, bere buruarekin gustura sentitu nahi du hemendik urte batzuetara balantzea egiteko orduan. “65 urtetik gora ez dut uste denbora galtzeko gaudenik”. Gainontzekoek ez bezala, minarekin lotu du zahartzaroa Josunek. Hezurretako mina sentitzen du eta adinarekin lotura izan dezakeen arren, beste faktore batzuek ere zerikusia izango dutela dio, “artifiziala” iruditzen zaio data zehatza jartzea.

BIZITAKOIA ETA DATORRENA

Haatik, urteek lasaitasuna eta onarpena ere eman diete, kendu adina ematen baitu denborak. “Lotsagabeagoak” bilakatu izana posible dela dio Nekane, argiago izaten baitu pertsonak nor izan nahi duen aldamenean, eta arinago

esaten baitira pentsatzen direnak. Espektatibekin lotu du ideia Josunek, gaztetako ametsak lausotzen joaten baitira zahartu ahala. “Onartzen duzu bizitza ez dela zuk imajinatzen zenuena, baidizik errealitateak erakusten dizuna”. Arrazoi beragatik frustrazioa kudeatzen ikastearen beharra azpimarratu dute, iraganean pentsatutako hainbat gauza “tontakeriak” zirela onartzea, eta merezi ez zutela konturatzea. “Ereduak eta erreferenteak ere aldatu egiten zaizkizu. Ohartzen zara askotan espe-txeak genituela buruan eta hori ez dela bizitzeko modurik egokiena”. Nortasuna aipatu du Itziarrek eta hein handi batean feminismoari zor dizkiola bidean ikasitakoak: “Francoren garaiak ziren, politikan nenbilen, mutilen munduan, eta normalean emakume bakarra izaten nintzen. Emakumeak ahulak ikusten nituen. Gero konturatu nintzen matxista nintzela eta feminismoan barneratu nintzenean bizitza guztia hankaz gora jarri zitzaidan: nortasuna, segurtasuna, konfiantza eta gauza asko eman dizkit”.

58, 68, 77 eta 68 urte dituzte, eta Nekane adierazi duen gisan, orain lehen baino gehiago pentsatzen dute heriotzaz. Beldurra diola onartu du Arantxak, orainaren eta geroaren arteko unea nolakoa izango ote den pentsatu ohi duela. Larritu egiten dela, baina bizi izandakoaz harro dagoenez lasaitasuna sentitzen duela berehala. Heriotzak baino bizi baldintzek kezkatzen ditu Itziar eta Nekane. Orain osasuntsu daude, eta eutanasiaren legeak itxaropena eman dien arren, kezka bizi dute zaintzaren auzia: “Egungo sistema erabat irauli behar da”. Etxean nahiko lituzkete pasa azken urteak, baina kontziente dira agian ezingo dela hala izan. Zahar egoitzetako langileen lan baldintzen alde egin dute eta etxeetan zaintza lanak egiten dituzten emakume migra-tzaileen esklabotza amaitu behar dela diote. Haien ustez, zaintza eredu berriak sortzeko beharra premiazkoa da. Josunek jarri dio azken puntua arratsaldeari, gogoan edukitzeko moduko esaldiarekin: “Heriotzak bilakatzen du bizitza bizigarri”. ●

**Euskara.
Kultura.
Mundura.**

ETXEPARE
EUSKAL
INSTITUTUA

f t y in
www.etxepare.eus